

Aan : D2, D2T/
Van : SPC/
Datum : 17 december 1996

Betreft : Leidt zwart-wit vraagstuk tot 'ernstig vermoeden'?

1. Inleiding

Sedert bijna een jaar wordt de lokale politiek in Amsterdam Zuid-Oost (de Bijlmer) beheerst door een zwart-wit tegenstelling. Het conflict heeft nog maar beperkte aandacht gekregen in de grote landelijke pers, maar veroorzaakt op lokaal niveau en binnen politieke partijen de nodige onrust. Er is een Zwart Beraad opgericht dat namens 'de zwarten' in de Bijlmer nadrukkelijk oproept om (uitsluitend!) zwarte ambtenaren, bestuurders en een zwarte burgemeester aan te stellen. Dat en de prominente rol van aanjager in het zwart-wit vraagstuk van doet de vraag rijzen of er aanleiding is voor BVD-optreden in dit verband.

2. Aanleiding

Zonder diep op de ontwikkelingen in te gaan kan worden gezegd dat de aanleiding voor het zwart-wit conflict lag in het gebrek aan congruentie in de samenstelling van politieke en bestuurlijke organen en de samenstelling van de bevolking. Dit gebrek aan gelijkvormigheid is door een groep politici van allochtone afkomst geïnterpreteerd als een gebrek aan legitimiteit van politiek, bestuur en gevoerd beleid, en in één moeite door in een bewust in standhouden van de achterstand van allochtone groepen in de Bijlmer. Politici en bestuurders van allochtone komaf die een meer genuanceerde visie op de situatie hebben, worden afgeschilderd als 'bounty's'; zwart van buiten, maar wit van binnen.

Deze opstelling bracht een scheiding allochtoon-autochtoon teweeg binnen de afdelingen en fracties van de politieke partijen die in de Bijlmer actief zijn (de VVD uitgezonderd), die soms latent soms manifest aanwezig was en is.

De politici van allochtone komaf verenigden zich in het begin van 1996 in het Zwart Beraad (alweer; uitgezonderd de VVD-ers), dat sinds haar oprichting een confrontatiekoers voert; pro-zwarte en anti-wit in politiek en bestuur.

Het Zwart Beraad richt zich onomwonden op het weren van 'witten' in bestuurlijke functies. Het gaat nog een stapje verder door te eisen dat alleen door haar goed bevonden kandidaten in aanmerking komen voor het vervullen van functies in het bestuur in de Bijlmer. Alle benoemingen zouden vanaf nu tijdelijk moeten zijn, zodat na de deelraadsverkiezingen van 1998 alleen de door 'zwart' geapprecieerde personen op functies in het openbaar bestuur benoemd kunnen worden.

Men verwijt het huidige bestuur 'apartheid' te bedrijven en dreigt tijdens het Nederlandse voorzitterschap van de EU de internationale pers rond te leiden in de Bijlmer, teneinde de apartheidspolitiek van Nederland te illustreren.

3. Gevolgen

Afgaande op wat in de media bekend is geworden is er sprake van een situatie waarin een politiek dispuut over verdeling van EU-gelden is gebruikt voor polarisering langs de lijn van 'zwart tegen wit'. Deze polarisering is doelbewust nagestreefd en wordt met opzet geradicaliseerd door een beperkt aantal personen. Deze opzet wordt gerechtvaardigd met de redenering dat de grote achterstand van de allochtone meerderheid in de Bijlmer op deze wijze geforceerd kan worden ingelopen. Deze redenering is fout. De zwakke positie van de allochtone meerderheid in de Bijlmer komt voort uit gebrek aan betrokkenheid bij politieke en bestuur volgens Nederlandse tradities. Door zich tegen de bestaande politieke en bestuurlijke structuur af te zetten steunt het Zwart Beraad als het ware dat

gebrek aan betrokkenheid bij die politieke en bestuurlijke structuur. In termen van integratie helpt men de bewoners van allochtone afkomst zo van de regen in de drup. Dit is een interessante uitdaging voor DCIM, maar het doet er voor de BVD eigenlijk minder toe.

Voor de Dienst is de vraag relevant of hier sprake is van aantasting van enig belang dat wij op grond van de Wet I&V dienen te beschermen.

Geformuleerd in de termen die in de media gebezigd worden lijkt het alsof in de Bijlmer de 'zwarten' thans de 'witten' willen discrimineren, om zo hun achterstand in te lopen. Is daarbij sprake van pure discriminatie of van een extreme vorm van voorkeursbehandeling (ook wel positieve discriminatie genoemd)? Wie het weet mag het zeggen, maar voorlopig blijkt niet dat de politiek-bestuurlijke structuur van de gemeente Amsterdam deze opzet niet kan absorberen.

De doelgericht nagestreefde polarisering, het prediken van onverdraagzaamheid en de bewuste radicalisering van de 'zwart' - 'wit' tegenstelling, kan op twee aspecten worden beoordeeld. Men kan zeggen dat een dergelijke vorm van ondemocratisch optreden de veiligheid, wellicht de grondrechten en de democratie aantasten, maar evenzeer kan men het beschouwen als kenmerkend voor een nieuwe maatschappelijke beweging, die zijn plaats in de samenleving nog moet veroveren.

Voorts kan een eventuele rol van de BVD worden beschouwd in het licht van de feiten, of beweerde feiten, die naar voren komen, én de personen die in deze context een vooraanstaande of leidende rol spelen.

In dier voege zijn de berichten relevant als zouden partij-afdelingen 'te koop' zijn. Dat wil zeggen dat men grote aantallen geestverwanten lid laat worden - en zelf hun contributie voldoet - en deze geestverwanten met hun stemmenoverwicht laat zorgen voor de keuze van het gewenste beleid of van de gewenste persoon op een positie. Ook berichten over cliëntelisme kunnen relevant zijn voor de Dienst.

Beschuldigingen van intimidatie en fysieke bedreigingen zijn in principe geen zaak voor de BVD, al kan de politiek context van één en ander wel degelijk binnen de taak van de Dienst vallen.

De rol die personen spelen in deze kwestie kan zeker een onderwerp van belang voor de Dienst zijn, in het bijzonder wanneer deze personen eerder bij aantasting van binnenlandse veiligheidsbelangen betrokken waren.

Tot slot dient de vraag te worden beantwoord of een lokaal verschijnsel als het onderhavige wel voldoende ernstig is om een aantasting van nationale belangen te veronderstellen. Geplaatst in de context van de zich ontwikkelende multi-etnische samenleving in Nederland, het uitstralingseffect en de mogelijke kettingreactie die dat teweeg kan brengen, kan als positie worden gekozen dat een nieuw verschijnsel beter te vroeg dan te laat op zijn relevantie voor de Dienst kan worden beschouwd.

4. Een ernstig vermoeden

Op grond van het bovenstaande kan geconcludeerd worden dat er voldoende reden is om de BVD aandacht te laten besteden aan het verschijnsel van 'zwart' tegen 'wit' in de Bijlmer. Bescherming van de grondrechten en van de democratische rechtsorde zijn de meest voor de hand liggende aangrijpingspunten.

SPC/
17 december 1996